

Päätös

26.4.2019

OKM/19/040/2019

Jakelussa mainituille

Asia

Työryhmän asettaminen arkkitehtuuripoliittisen ohjelman laatimiseksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä ympäristöministeriö ovat 26.4.2019 asettaneet työryhmän laatimaan uuden arkkitehtuuripoliittisen ohjelman Suomelle.

Tausta

Valtioneuvosto hyväksyi Suomen ensimmäisen arkkitehtuuripoliittisen ohjelman vuonna 1998 muiden pohjoismaiden vanavedessä. Ohjelma julkaistiin viidellä eri kielellä ja se toimi esikuvana monelle muulle eurooppalaiselle maalle. Arkkitehtuuripoliittikan avulla pyrittiin parantamaan rakentamisen laatua, antamaan sisältöä kestäväen kehityksen periaatteisiin kaavoituksessa ja rakentamisessa sekä lisäämään avoimuutta ja vuorovaikutusta. Nämä olivat myös vuonna 2000 voimaan tulleen maankäyttö- ja rakennuslakiuudistuksen keskeisiä tavoitteita.

Suomen ensimmäisen arkkitehtuuripoliittisen ohjelman valmistumisesta on nyt kulunut 20 vuotta. Tuon jälkeen muut pohjoismaat ovat julkaisseet arkkitehtuuripoliittiset ohjelmansa: Ruotsi viimeksi vuonna 2018, Tanska vuonna 2014, Norja 2009 ja Islanti 2014. Nämä ohjelmat korostavat kestäväen kehityksen mukaista rakentamista ja kiinnittävät huomiota rakennetun ympäristön laatuun – terveellisyteen, turvallisuuteen, esteettisyyteen ja viihtyvyyteen. Suomessa ohjelmatyö on viime vuosina edennyt paikallisella tasolla; omia arkkitehtuuripoliittisia ohjelmiaan ovat tehneet useat kaupungit. Valtakunnallisen tason arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa ei kuitenkaan ole Suomessa vuoden 1998 jälkeen päivitetty. Rakennettuun ympäristöön liittyy kuitenkin merkittäviä muutosvoimia, jotka heijastuvat myös arkkitehtuuriin.

Arkkitehtuurin tiedotuskeskus teki opetus- ja kulttuuriministeriölle esiselvityksen arkkitehtuuripoliittikan uudistamisen suuntaviivoista. Vuonna 2017 valmistunut esiselvitys suositti, että uusi ohjelma laadittaisiin laajapohjaisesti ja että valmistelussa tulisi olla mukana ainakin opetus- ja kulttuuriministeriö, ympäristöministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö sekä ministeriöiden alaisia virastoja ja erilaisia sidosryhmiä.

Ohjelman tulisi esiselvityksen mukaan vastata mm. tapahtuneisiin yhteiskunnallisiin muutoksiin, nostaa ihmiset ja heidän osallistamisensa keskiöön, tukea rakentamisen laatua ja lisätä talouskasvua ja työllisyyttä arkkitehtuurin avulla sekä tuoda Suomelle ja suomalaiselle arkkitehtuurille kansainvälistä mainetta. Vuonna 2018 aloitettiin Suomessa kaksi merkittävää arkkitehtuuriin liittyvää hanketta: maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus sekä kansallinen kestävä kaupunkikehityksen ohjelma.

Työryhmän tehtävä

Työryhmän tehtävänä on laatia esitys Suomen arkkitehtuuripoliittiseksi ohjelmaksi sekä sen keskeisiksi tavoitteiksi ja toimenpiteiksi ottaen huomioon edellisen arkkitehtuuripoliittisen ohjelman jälkeen tapahtunut kehitys, tulevaisuuteen vaikuttavat muutosvoimat ja muutosvauhdin nopeutuminen sekä mahdollisuudet arkkitehtuurin keinoin ratkoa yhteiskunnallisia haasteita.

Rakennettuun ympäristöön vaikuttaa monia muutosvoimia. Näihin kuuluvat mm. ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen ylikulutukseen liittyvä siirtymä vähähiiliseen rakentamiseen ja kiertotalouteen, väestön ikääntymiseen liittyvät asuin- ja palvelurakentamisen tarpeet, kaupungistumiskehityksestä aiheutuva erilainen aluekehitys sekä rakennuskannan terveellisyys liittyvät haasteet. Myös uudet teknologiat, digitalisaatio ja kansainvälistyminen muuttavat voimakkaasti perinteisiä toimialoja. Lisäksi suomalainen luonto, kulttuuriperintö ja arkkitehtuuri ovat vahvan matkailukiinnostuksen kohteena sekä terveyden ja virkistyslähteenä. Tässä muuttuvassa toimintaympäristössä yhteiskunnallisena tavoitteena on säilyttää ja parantaa elinympäristön laatua Suomessa kestäväällä tavalla.

Työryhmän tulee tarkastella miten erilaiset muutosvoimat heijastuvat rakennettuun ympäristöön ja minkälaisia mahdollisuuksia ne luovat suomalaiselle arkkitehtuurille ja rakennetulle ympäristölle kokonaisuudessaan.

Tarkasteluun sisältyviä näkökulmia ovat vähintään:

- Kestävä kehitys ja elinkaariajattelu
- Terveys ja hyvinvointi
- Tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja osallistaminen
- Digitalisaatio, uudet teknologiat ja innovatiivisuus
- Väestökehitys, aluekehitys ja muuttoliikkeet
- Suomalaisen arkkitehtuurin tunnettuus, kilpailukyky ja vienti
- Kulttuuriperintö ja -matkailu
- Arkkitehtuurin kritiikki, teoria ja tutkimus
- Arkkitehtuurikasvatus ja koulutus

Työryhmä voi järjestää työpajoja ja seminaareja ja muita työhönsä liittyviä tapahtumia sekä kuulla asiantuntijoita. Työssä voidaan käyttää osallistavan viestinnän keinoja.

Työryhmän kokoonpano:

Puheenjohtaja:

Ylijohtaja Riitta Kaivosoja, opetus- ja kulttuuriministeriö

Jäsenet:

1. Kulttuuriasiainneuvos Petra Havu, opetus- ja kulttuuriministeriö,
1. varapuheenjohtaja
2. Yliarkkitehti Harri Hakaste, ympäristöministeriö,
2. varapuheenjohtaja
3. Yliasiamies Markku Hedman, Rakennustietosäätiö
4. Professori Pekka Heikkinen, Aalto-yliopisto
5. Vt. museonjohtaja Reetta Heiskanen, Arkkitehtuurimuseo
6. Puheenjohtaja Henna Helander, Suomen arkkitehtiliitto SAFA
7. Puheenjohtaja Vesa Humalisto, Arkkitehtitoimistojen liitto ATL
8. Kehittämispäällikkö Anne Jarva, Suomen Kuntaliitto
9. Yliarkkitehti Sirkkaliisa Jetsonen, Museovirasto
10. Arkkitehti SAFA, tmi Architect Anni Laurila / WSP Kaupunkiarkkitehtuuri
varapäällikkö
11. Kaupunkisuunnittelu- ja maankäyttöjohtaja Leena Rossi, Jyväskylän
kaupunki
12. Toimitusjohtaja Kimmo Rönkä, Rönkä Consulting Oy
13. Erityisasiantuntija Olli Voutilainen, työ- ja elinkeinoministeriö

Pysyvät asiantuntijajäsenet:

1. Opetusneuvos Mikko Hartikainen, Opetushallitus
2. Tiedekeskuksen päällikkö Heikki Hepoaho, Metsähallitus
3. Kulttuuriasiainneuvos Kirsi Kaunisharju, opetus- ja kulttuuriministeriö
4. Yliarkkitehti Niina Kilpelä, ympäristöministeriö
5. Erityisasiantuntija Matti Kuittinen, ympäristöministeriö
6. Neuvotteleva virkamies Anne Mattero, opetus- ja kulttuuriministeriö
7. Kulttuuriasiainneuvos Mirva Mattila, opetus- ja kulttuuriministeriö
8. Ympäristöneuvos Tuija Mikkonen, ympäristöministeriö
9. Opetusneuvos Tarmo Mykkänen, opetus- ja kulttuuriministeriö
10. Erityisasiantuntija Pilvi Nummi, ympäristöministeriö

Työryhmän sihteerityöstä vastaa Arkkitehtuurin tiedotuskeskus, vastuuhenkilönä toiminnanjohtaja Hanna Harris. Työryhmän teknisenä sihteerinä toimii hallinnollinen avustaja Maija Rauhamäki opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Työryhmän kokouksia valmistelee työvaliokunta, jonka muodostavat puheenjohtaja, varapuheenjohtajat ja työryhmän asiantuntijasihteerit.

Työryhmän toimikausi

Työryhmän toimikausi on 26.4.2019 - 30.10.2020

Kustannukset ja rahoitus

Työryhmän kulut maksetaan opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenomomentilta 29.01.01 ja ympäristöministeriön momentilta 35010107.

Työryhmä työskentelee virkatyönä. Työryhmän jäsenten matkakulut kokouksiin korvataan edullisimman matkustustavan mukaan. Mahdollisten kokouspalkkioiden maksamisessa noudatetaan valtionvarainministeriön suositusta kokouspalkkioiksi (VM/913/00.00.01/2017). Työryhmän jäsenen tehtävästä ei makseta palkkioita eikä päivärahoja silloin, kun jäsen osallistuu työryhmän työhön taustayhteisönsä edustajana.

Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri

Sampo Terho

Johtaja

Minna Karvonen

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri

Kimmo Tiilikainen

Ylijohtaja

Helena Säteri

JAKELU Työryhmän puheenjohtaja, jäsenet ja sihteerit

TIEDOKSI: Ympäristöministeriö

- erityisavustaja
 - kansliapäällikkö
 - osastot ja yksiköt
- Opetus- ja kulttuuriministeriö

- erityisavustaja
- kansliapäällikkö
- osastot ja yksiköt

Jyväskylän kaupunki

Metsähallitus

Museovirasto

Opetushallitus

Suomen Kuntaliitto

Työ- ja elinkeinoministeriö

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA

Suomen ympäristökeskus

Taiteen edistämiskeskus